

kolon

Tidning från Studieförbundet Bilda

Nr 1-2
2011

**Utan musiken dör man ■ DIY blir
DIT ■ Varför deltagarkultur?**

Deltagarkultur!?

I nio år har jag jobbat professionellt inom folkbildningen, på Bilda. Jag har alltid mer eller mindre jobbat med deltagarkultur: med deltagare och med kultur. Från att bygga replokaler i Örebro till Bildas webbar och med :kolon. Fanns det inga deltagare skulle jag aldrig ha haft någon att jobba med. Folkbildningens kärna är deltagaren och hennes rätt att syssla med kultur eller vadhelst hon nu vill syssla med under fria och frivilliga former; med kompisar eller med främlingar.

Det här numret av tidningen :kolon utforskar vi vad begreppet deltagarkultur egentligen handlar om. Det är knappast ett nytt begrepp. En bok med titeln *Deltagarkultur* utkom exempelvis 2008. I andra ringhörnan finns begreppet åskådarkultur. Å ena sidan kan vi vara deltagare och aktiva i skapandet av kulturen – och å andra sidan kan vi vara passiva åskådare (eller mottagare?) av kultur. Ibland vill vi människor själva skapa kultur och ibland vill vi få kultur levererat. Begreppen behöver inte alls ta ut varandra. Om det inte handlar om pengar, förstås. Kulturpolitiskt finns det en snedfördelning och rätt så mycket både okunskap och revirtänk.

Idag vet vi att det utgår ett bra mycket större statsanslag till åskådarkultur än till deltagarkultur. Vad säger det om vårt samhälle? Vilken sorts kultur har störst värde? Detta har vi, som sagt, börjat

utforska i Bilda och fundera över vad det innebär för oss i rollen som folkbildare. Läs och fundera. Vad tycker du?

*Tobias Johansson,
redaktör*

:kolon

Bilda

Studieförbundet Bilda, Box 79, 125 22 Älvsjö

Tel 08-727 17 10 ■ info@bilda.nu

www.bilda.nu ■ www.bildamusik.nu

ISSN 1650-5808

Omslag

Abraham Fraiman, projektledare Bildas hiphopprojekt. Foto: Twisted Feet

Ansvarig utgivare

Kerstin Enlund, telefon 08-727 17 11

Redaktör

Tobias Johansson, tel 08-727 17 29, tobias.johansson@bilda.nu

Layout

Boel Algulin

Redaktion

Boel Algulin, Tobias Johansson, Louise Lind,

Birgitta Haglund

Tryck

Davidsons Tryckeri AB, Växjö

:kolon kommer ut fyra gånger per år. Lösnummer går att beställa från Studieförbundet Bilda.

[Innehåll]

4

Föreställningen *Resan*. Om att komma till Sverige, som flykting, som kvinna och dessutom som handikappad...

6

– Vart är vi på väg? Varför jobbar vi i Bilda som vi gör med musik? Vi gör en resa genom Sverige.

12

Den nionde existentiella filmfestivalen i Falun hade temat *Identitet och utsatthet*.

13

DIY blir DIT – Gör det tillsammans! uppmärnar Emma Swanström, projektledare för Swedish Breed.

14

Är det fler som tänker som jag? Vi funderar lite och illustratören Majsan Sundell sammanfattar.

16

Notiser från hela Bildasverige.

19

Bildas förbundsrektor Kerstin Enlund kulturspanar.

Om tro och vetande i Göteborg

► Bilda bjuder onsdagen 19 oktober in till en dag att reflektera över sambandet mellan tro och vetande på Överås i Göteborg. Tanken är att stimulera ett samtal som är ärligt, intellektuellt, teoretiskt och teologiskt. Allt samtidigt.

Huvudföreläsare är astrofysikern Bengt Gustavsson. Han kommer även att föra samtal med Sofia Camnerin som är doktor i systematisk teologi.

– Båda kommer ställa frågor för att få igång ett samtal med åhörarna. Och för att inte bara en persons frågeställning ska dominera samtalet har vi tagit in en moderator. Samtalsledaren Svante Zettergren går in i den rollen, säger Peter Ljungqvist, konsulent på Bilda.

På förmiddagen håller Bengt Gustavsson föreläsningen *Universums storhet – och Skapelsen*, och efter lunch fortsätter Sofia Camnerin med sin föreläsning *Mellanrummets teologi – en reflektion omkring Tro och Vetande*. Dagen avslutas

med samtal och reflektion med dagens föreläsare.

– Ofta tvingas vi välja mellan tro och vetenskap. Detta har förstärkts med Humanisternas framtåg på den offentliga arenan. På Överås försöker vi hålla ihop två storheter och även att ge hjälp med bearbetning och reflektion.

– Vi kan vara dåliga på att bearbeta tron intellektuellt. Jag tror det beror på att vi saknar redskap och följderna blir att vi tystnar i den offentliga debatten. ■

EXISTENTIELL FILMFESTIVAL DALARNA

För nionde året i rad arrangerades Existentiell filmfestival den 13–15 april i Falun. I år var temat *Identitet och utsatthet*. Mellan filmerna och panelsamtalen flödade samtalet vid fikaborden. Kolon pratade med några av deltagarna. (Se även artikel på sidan 12.)

3 frågor till festivalbesökarna

1. Varför har du kommit hit?
2. Vad tycker du hittills?
3. Bästa film hittills?

Filmerna: *En profet* (Jaques Audiard), *White Material* (Claire Denis), *Det vita bandet* (Michael Haneke), *Fish Tank* (Andrea Arnold), *Kick Ass* (Matthew Vaughn), *Winter's Bone* (Debra Granik), *Miraklet i Lourdes* (Jessica Hausner), *Den nya tiden* (Peter Magnusson)

Julia Drugge, psykologistuderande, Örebro

1. Samtalen och diskussionerna i anslutning till filmerna är det som lockar. Det är också lätt att få kontakt med andra besökare och diskutera med dem.
2. Ganska tunga filmer med intressanta budskap. Det finns mycket psykologi att grota ner sig i.
3. *En profet*, om överlevandets pris. Man får också en tankeställare om hur svårt det kan vara att få en identitet i ett annat land när man är utsatt.

Eva Ersbacken, kultursekretärare, Hedemora

1. Det är så bra arrangerat, bra samtal efter filmerna. Jag har varit här flera år och brukar åka hem med ett leende på läpparna.
2. Årets filmer har varit kraftigare än förra årets. De här filmerna släpper man inte. Härligt också att lyssna på andras kommentarer.
3. *Winters Bone*, där fanns ändå en liten glimt av hopp.

Jan Gröndahl, historielärare på Högskolan Dalarna, Falun

1. Film med ett existentiellt budskap har jag varit intresserad av sedan tonåren. Jag var även med förra året och kommer säkert vara med nästa.
2. Svårt att hitta gemensam nämnare, skulle nu vilja se filmerna igen och diskutera dem tillsammans med vänner. Bra filmer man aldrig blir klar med.
3. *En profet* berörde mig väldigt starkt. Där fanns någon slags religiös känsla riktad mot något magiskt. *Det vita bandet* kan man nog se 20 gånger.

Att ge röst åt de osynliga

Femtio stolar står utställda i ring på det vackra stavparkettgolvet. Åskådarna börjar ta plats för att följa teaterföreställningen Resan. En pjäs om hur det kan vara att komma till Sverige, som flykting, som kvinna och dessutom som handikappad. Det är i Södertälje vi befinner oss, en av Sveriges mest invandrarstäta kommuner.

Cirkelns ena halva med stolar fylls upp av publik, den andra när klockan passerat starttid med tre minuter. Då finns sex stolar kvar, på dessa placerar de två skådespelarna Åse Nelson och Annikki Wahlöö ut fem väskor och en Konsumpåse fyllda med olika livshistorier från det verkliga livet. De sätter sig med varsin väska i knät mitt ibland publiken som direkt blir delaktig och inblandad.

– Ja, jag kanske skulle presentera mig, säger Maryam (Annikki Wahlöö) som har sitt ursprung i Marocko och föreställningen om de sex invandrade kvinnorna har börjat.

Endast Maryam har kommit till Sverige som barn, de andra fem i vuxen ålder. Endast Maryam har ett heltidsjobb i dag. Men gemensamt för dem alla är att de fått kämpa hårt, med att lära känna ett nytt land, nya människor, stängas med myndigheter och framför allt lära sig ett nytt språk.

Och även om kvinnorna har ljusa minnen från sin uppväxt var det inte så lätt i det gamla landet. Där rådde starka fördomar om att handikapp skulle vara ett Guds straff.

Stenkastning

Uppifrån höga stegar fortsätter Åse Nelson och Annikki Wahlöö att berätta. Från det gamla landet och så småningom från det nya som de börjar sikta.

– Familjen utsattes för stenkastning på grund av min hörselskada, berättar Maryam.

Hanna från Eritrea, som är blind, tvingades sluta skolan eftersom lärarna inte kunde ta hand om henne.

Gracia från Argentina är dövblind och kämpade i åtta år med att få sin examen. När Irina från Ukraina var 33 år tvingades hon sälja sin bil för att kunna köpa en benprotes. Synskadade Fardosa trillar i trappan med sin lilla bebis och inser att hon behöver en vit käpp.

– Jag födde fem barn i Peru, min man var syndikalist och tvingades fly till Sverige. När jag kom efter med två av barnen hade han träffat en svensk kvinna. Vad ska jag göra? undrar Esther, utbildad till lärare.

”Jag har mina direktiv”

Nu bygger skådespelarna upp det nya landet Sverige, möjligheternas land. Mitt på golvet innanför stolsringen byggs en scen med hjälp av fyra stegar, bräder och plank. Det går bra för Fardosa och hennes man. De säljer pizzakartonger men så börjar mannen sälja droger och träffar en ny kvinna. Nu fästs en rödrandig tejp som markerar varning runt scenen. Härinnanför utspelar sig tragedier och sorger. Här kämpar en kvinna med leukemi, andra med regler inom socialen, färdtjänsten och hemtjänsten. Ett vanligt påpekande från socialsekreteraren är: ”Vad jag personligen tycker är en sak, en annan vad jag måste göra. Jag har mina direktiv.”

Åse Nelson och Annikki Wahlöö klär sig i regnrock och sydväst. Scenen förvandlas till en skuta, de sex kvinnorna navigerar sig fram i livet. Några går det lite bättre för, andra sämre. Hanna kan inte få någon hjälp från samhället, hon saknar de fyra sista siffrorna och tvingas gå under jorden. Esther är sjukskriven på grund av fibromyalgi i tio år innan hon reser tillbaka till Peru och de tre barn hon inte träffat på åtta år. Hon orkade aldrig lära sig svenska under sina arton år i Sverige. Hon utsattes för för mycket psykisk och mental stress.

En ögonöppnare

Gun Källstigen som står för idén till föreställningen har tillsammans med Åse Nelson och Annikki Wahlöö skrivit manus. Efter föreställningen bjuder de in publiken till samtal.

”Först nu går det upp för mig att den här gruppen finns” är en reaktion, ”att leva i ovisshet och inte veta vad som kommer att hända måste vara outhärdligt” en annan. Eller som en grupp kristna kaldéer uttryckte det ”vi känner igen oss”.

– Vi vill ge röst åt den här osynliga gruppen kvinnor vi har i samhället och hoppas att pjäsen blir en ögonöppnare för många, säger Gun Källstigen som också hoppas på en fortsatt diskussion med hjälp av det diskussionsmaterial i anslutning till pjäsen som Bilda tagit fram i samarbete med ABF. Under Resans gång har pjäsen teckentolkats, syntolkats, taktiltolkats och tolkats till arabiska. ■

*Text: Birgitta Haglund
Bild: Brita Cronvall*

Utan musik

Varför jobbar vi i Bilda som vi gör med musik? Hur har principerna för verksamheten växt fram och vart är vi på väg? Vi tycker att det är en demokratisk rättighet att stå och skramla i en replokal, eller lägga rhymes på ett beat i en hiphopstudio, eller träda in i en kör och hitta altsången med en körledare, eller ta upp fiolen och kommunicera med musik.

Varför då?

Vi börjar i Falun, tar omvägen via Umeå och Uppsala och Göteborg, och ser sedan var vi hamnar.

Text: Tobias Johansson

Bandet

Falun i april 2011. Det är den dagen våren kommer till Falun på allvar; alldeles precis innan björkarna nere vid ån spränger lövknopparna. Snön ligger bara kvar bakom nordsidan på husen, dit solen inte når än. I ett småföretagarområde har Bilda byggt nya replokaler, alldeles nästgårds med ett hus där män står och mekar med bilar. Där finns, förutom männen vid bilarna: en stor grusig snöhög, några ungbjörkar vid staketet som skiljer firmorna åt, blå himmel, och en asfaltsplätt.

Alla som någonsin spelat i ett band vet att det är precis så där miljön vid replokalerna ser ut. Inget konstigt med att man repar lite utanför civilisationen, så att man inte stör någon. Den långa vägen är den tillbaka till civilisationen, när man ska upp ur källaren och få en massa människor att självmant sätta på musiken hemma och gå och stuffa lite.

Det måste börja någonstans.

Joel Levin svänger in på parkeringen med sin bil, sist till mötet och med målarbyxor på. Han sjunger och spelar gitarr i Falungruppen The Topsy Sliders, ett band med killar i gymnasieåldern. Någon är 17 och har lite ångest för det men fyller i sommar, alla andra är äldre.

– Hade vi inte sett den där annonsen i tidningen hade vi nog inte haft ett band idag, säger Joel lite senare. Man orkar inte stå och repa utan någon som hjälper en på traven.

– Från början hade vi inte tänkt att komma så här långt, fyller Nick Linqvist i. Nu har vi kommit längre och har nya målsättningar, att synas mer, exempelvis. Men det viktiga är att det är kul, och att musiken låter bra.

...ken dör man – eller hur?

Foto: Tobias Johansson

Dan Olsson, kulturkonsulent i Bilda GävleDala

Aldrig enkelt

Det är inte enkelt att spela i ett band. Den som ställer sig i en replokal och är med i ett band påbörjar en livsresa, en bildningsresa. Var är egentligen vägen in om man är ung eller gammal och vill ta upp ett instrument och få ton i det?

Så här skrev Magnus Nordqvist i idéskriften *Utan musiken dör man*, som Bilda gav ut för nästan tio år sedan:

Fritt och frivilligt är en av folkbildningens allra käraste paroller. Med tanke på detta kunde man tycka att det skulle räcka med att rockmusiker spelar en avgörande roll i många människors liv för att det skulle räknas som god folkbildning.

Tio år senare har vi inte kommit så långt i synen på det som stämplas som "amatörkultur". Visserligen har källarbandens musikkultur kommit en bit längre upp i ljuset, men fortfarande finns en kulturpolitisk snedfördelning, där i mångt och mycket kommunens

fritidsförvaltningar, A-kassan och studieförbunden tagit ansvar för att människor ska kunna spela.

– Vi fyller en funktion i glappet mellan den fina kulturen, den som av tradition anses ha kulturella värden – och den kultur som mäter sitt värde i kommersiell framgång och antal sålda enheter, säger Mats Bjerde, som är samordnare för kulturarbetet i Bilda. Men deltagandet, skapandet, glädjen i görandet... Det kan inte mätas enligt en marknadskalkyl eller konservativ kultursyn. De här orättvisorna som uppstår i glappet har gjort mig så förbannad genom åren. Ett exempel är att det är självklart att finkulturens musiker ska få lön medan punkare hänvisas till marknadens förutsättningar för att få spela musik. Studieförbunden står nästan ensamma i kampen för att försöka jämna ut klyftorna och komma tillrätta med problemen.

Manifestation i Umeå

Scenbyte. Nu är det mitt i värsta vintern, när håret i näsan fryser vid varje andetag. Umeå, 18–19 februari. Bilda arrangerar för första gången festivalen, mötesplatsen, BeatMeet på Folkets Hus där en massa band träffas, spelar, och går på seminarier och workshops. Uppemot 100 band deltog, de flesta från trakten, men också en del tillresta; en del så långt ifrån som Malmö.

När arrangörerna satte sig vid ritbordet var grundtanken att skapa en manifestation.

– Tanken var så här, säger Mats Bjerde: vi har en meny hemma i rephuset, där vi erbjuder studioinspelningar, replokaler, spelningar, bandträffar, coachning, clinics och så vidare. Och ibland har man dåligt samvete för att man inte hinner göra mer; att menyn är lite fattig. Då samlar man ihop alla sådana tankar, går ihop med alla andra Bildaregioner, och reser med banden till Umeå i två dagar för att manifestera en

folkrörelse som inte manifesteras någon annanstans – allt det här fantastiska som händer hemma. Vi låter band från hela Sverige träffas utan att något skivbolag eller andra ska granska dem eller mäta deras värde – vi skapar känslan av att "shit, här finns ju fler band som har lika roligt som vi!".

– Tänk om man kunde visa att hela den här stora folkrörelsen finns, att kunna visa upp alla dessa människor som står rakryggade och bara gör sin grej? Och inte längre ignorera dem?

BeatMeet är ett första försök för Bilda att uppmärksamma deltagarkulturen. Säkert finns det fler bra idéer än en festival, menar Mats, det är det som är viktigt att utforska.

Man måste börja någonstans.

Festivalen bjuder på flera kulturuella uttryck, inte bara Umeåpunkare. På lördagseftermiddagen hålls en öppen scen i Pub Freja. Några av de som uppträder är Elin Maria Andersson och Sara Oja. Med en dans, som de kallar "kontaktimprovisation", uppträder de bland annat till tonerna

av en didgeridoo.

– Vi satte ihop programmet igår och har faktiskt aldrig uppträtt tillsammans förut, säger Elin Maria.

Under resten av kvällen avlöser vitt skilda akter varandra. Echoes Of Dawn står för lika delar teatralisk som progressiv rock, som avhandlar livets stora frågor. Dustrug spelar kompetent rock samtidigt som Flow MC'z ft Flow Latino har dansparty för hela slanten i en lokal intill. Isak står ensam med akustisk gitarr och sjunger texter på svenska, rakt ur hjärtat. Thunder Bay Bombers från Östersund luckrar upp sin punkrock med mandolin, till publikens uppenbara lycka. Bildas satsning i Malmö – Hiphopcentralen – finns också representerade under festivalen. Rapparna Alex William och Tobie Teezy började satsa seriöst på hiphopen för drygt år sedan:

– Det var första gången som vi stod på en scen tillsammans. Jag trodde att jag skulle vara mer nervös, men det gick bra, berättar Tobie Teezy efter deras uppträdande.

Britta Persson

Den ensamma konsulenten

Tillbaka i Falun sitter konsulenten Daniel Olsson och dricker en cola på ungdomshuset Arenan. Jobbet som musikkonsulent är svårt och rörigt; och rörligt. Han reser omkring i Dalarna och har kontakt med 75 band. Jobbet är inte ensamt rent fysiskt, han träffar ju folk hela tiden, men det är ensamt i ansvaret.

– Om inte jag gör det här gör ingen annan det heller, säger han. Är jag sjuk så är det ingen som täcker upp. Då skulle södra Dalarna rämna ...

Det handlar om att säkra infrastrukturen. Som konsulent är han inte musiker själv, även om han alltid funnits i närheten av musikskapande och musikbransch.

– Jag har inte byggt replokalerna själv, säger han på tal om replokalerna där vi precis träffat The Topsy Sliders. I stället har jag tagit in offerter, samordnat byggarbetet, med el, larm och allt det där. Jag har kontakterna med hyresvärderna, har fixat ett bokningssystem för banden. Allt det där gör vi för

att människor ska få kunna jobba med kreativa saker. Vi på studieförbunden har jobb för att banden finns. Vårt jobb är att se till att de kan förverkliga sina drömmar.

Och utöver att se till att infrastrukturen finns jobbar Daniel med att ordna seminarier och workshops, små och stora speltillfällen, inspelningsmöjligheter i studios. Och han samtalar lika ofta med band i replokalen om deras tankar, och försöker stötta så mycket det går, som han sitter på kommunkontoren och ser till att de ansträngda kommunbudgeterna inte underprioriterar amatörkulturen.

Det handlar om att skapa möjligheterna.

– När vi gick med i Bilda blev vi riktigt taggade, berättar Nick Linqvist i The Topsy Sliders. Innan stod vi och trampade vatten. Nu kom Daniel och gav oss den här möjligheten och hjälpte oss.

– Det här bandet har fattat grejen, säger Daniel. Det är inte alla som fattar vad man kan använda ett studieförbund till. Fråga hellre tusen gånger för mycket om hur saker funkar

med musik, än att inte fråga alls. Banden vet själva vilka behov de har. Det är bara att höra av sig så får man se om vi kan stötta.

Den klassiska frågan: Var finns tjejerna?

Det finns alltid mer att göra; otillräcklighetskänslan finns alltid i jobbet som konsulent. Är det något Daniel har ångest för är det att verksamheten i Dalarna har så få kvinnliga deltagare. Av 140 band i Dalarna, med förvisso delvis könsblandade deltagare, finns ett enda renodlat band med tjejer – band med bara killar är normen.

I Uppsala försöker man förändra bilden av könsfördelningen. Ellinor Skagegård berättar:

– Jag är ju själv musiker och har funderat mycket på det där. En del av problemet är att tjejerna ofta är enskilda musiker som inte kan ha en studiecirkel (man måste vara tre). Jag tror att det oftast är där tjejerna finns – det är där de har försvunnit. De sitter hemma och gör musik och spelar gitarr och piano. Själv har jag ett band med fyra killar. Jag satt hemma på mitt rum och spelade, och kom inte in i bandkulturen på samma sätt som killar gör. Killar väljer oftare, tror jag, instrument som bas och gitarr, och de instrumenten är gjorda för att spela med andra.

Men det behöver inte vara ett problem att tjejer sitter ensamma hemma på kammaren och skapar, det är bara positivt, problemet handlar om att få dem att stötta varandra, så att man inte fastnar i det ensamma och ger upp.

– Vi har exempelvis haft en låtskrivarcirkel, där vi träffats och haft inspirationsträffar tillsammans. Det är ett försök att få in dem så att de får plats i folkbildningen.

Man gör också akustiska kvällar; ett sätt att komma igång och komma ut och nätverka. Ellinor återupprepar ofta ordet

”förebilder”. Det är lika viktigt att det finns kvinnliga musiker på proffsnivå att prata med som det är att prata med andra amatörer. I dagarna (17 maj), när detta nummer av :kolon kommer ut, arrangeras en sådan inspirationskväll på Katakomb i Uppsala med artisten Britta Persson. I juni blir det musikkollot Play Sister Camp för tjejer i åldrarna 13–19 år, i samma lokaler.

– Vi har gjort kampanjer, som att tjejer får repa gratis första månaden, vi åker till skolorna och snackar med tjejer. Småningom blir det ringar på vattnet. Man kan inte gå ut och erbjuda möjligheten och så kommer alla på en månad, det tar ett år, eller två. Man måste tänka långsiktigt, inte bara fylla en sorts ”tjejkvot” och sedan tro att allt är bra. Tjejer lyssnar på musik exakt lika mycket som killar. Som studieförbund tycker jag att vi ska gå före och satsa; aldrig acceptera hur det ser ut.

– Det är ett psykologiskt arbete. Bort med den grabbiga stämpeln på bandverksamheten. Och sälla bort det där med att man måste vara så duktig när man håller på, som tjejer ofta har. Man måste hålla på för att det är kul, och det är helt okej för tjejer att ha hobbies även efter att man fyllt tjugo – det är inte alls ”jättepinsamt”, som en del tror. Det finns gubb-band som håller på när de är 60 år utan krav.

Hiphop som ett nytt spår

Lika mycket som Bilda försöker fokusera på frågan om tjejers musikutövande finns också hiphopen på agendan. Där finns likartade problem – ensamma musiker som sitter hemma vid datorn och skapar musik. Människor som har massor att berätta men har svårt att nås av folkbildningens ibland snävt instrumentella regelverk. Där talet tre är nyckeln – är man inte tre personer kan man inte ha en studiecirkel. Fastän det

som skapas vid datorerna och i alla hemmastudios är lika viktigt som musiken i pop- och rockgruppernas replokaler.

I Göteborg sitter Abraham Fraiman och funderar över de här frågorna. Han är nyanställd projektledare för Bildas hiphopsatsning. Uppdraget: bygga upp en infrastruktur.

– Breakdansen var min ingång till hiphopkulturen, berättar han. Jag började 1997 på en fritidsgård och har hållit på sedan dess. Undervisat, startat olika grupper, drivit projekt. Vi kämpade ganska hårt för att få till en mötesplats i Göteborg, det fanns ingenting när vi började.

Ett problem när man ska organisera hiphopkulturen är att alla har sin egen uppfattning. Kulturen i sig är individuell. Då är det svårt att definiera vad man ska göra tillsammans. Bildas hiphoprojekt är ett försök att i första hand i alla fall säkra mötesplatserna. Hiphopcentralen i Malmö är igång sedan ett år; framöver ligger också fokus på Göteborg, Örebro, Jönköping, Gävle, Stockholm.

– Det är knutpunkter, säger Abraham. Kanske med en timmas radie på restiden. Har man en knutpunkt så kan ju verksamheten rulla vidare hemma sedan – det viktiga är att ha någonstans att träffas. Kanske göra större evenemang ett par gånger om året.

Alla får spela

Alla som någonsin spelat i ett band vet att det är precis så svårt som man gör det till. 2006 satte Bilda målet att alla som vill ska få spela, i samband med att studiematerialet *Alla får spela* utkom. Sedan dess har arbetet ständigt fortgått, och utvecklats, och omvärderats. Får alla egentligen spela? Alla som vill, alltså?

Den långa vägen med att nå målsättningen kantas av med- och motgångar. I glappet mellan en kulturpolitisk syn där

finkultur vägs mot kommersiell kultur finns en jättelik folkrörelse som behöver få komma helt upp ur källarlokalernas skumrask. Ansvaret vilar till stor del på studieförbunden.

– Vi har inget utbudsproblem idag, säger Mats Bjerde. Absolut inte – det finns hur mycket musik som helst. Det vi har ett behov av är mötesplatserna. Kärnan är: ska staten i vår postmoderna värld vara en smakpolis och tala om vad som är fin och ful kultur? Vilken tilltro ska vi ha till den enskilde medborgaren? Vad innebär rollen som kulturkonsument? Går det ens att konsumera kultur? Är det i konsumtionen av kultur jag får mitt värde eller är det som en skapande människa tillsammans med andra? Allt det där håller vi på och utforskar just nu – och i sommar kommer vi ut med en idéskrift.

Det måste börja någonstans. ■

Lite hemlig och exklusiv. Så har Existentiella filmfestivalen i Falun beskrivits. Nu efter nionde året i rad höjs kritik mot att festivalen är elitistisk och för dyr, att den är för redan frälsta och att den borde utökas med en lördag så att fler har möjlighet att gå.

Text och foto:
Birgitta Haglund

Nio år med filmsamtal i Falun

► – Festivalen är till för alla intresserade, många från akademien och folkbildningen är här. Men det är klart att det för många kan vara svårt att komma ifrån eftersom den ligger på två vanliga arbetsdagar, säger en av initiativtagarna och samordnaren Tomas Axelson.

Han är tydligt påverkad av en debattartikel i DalaDemokraten där kritiken framförs. Åtta filmer på temat *Identitet och utsatthet* visades 13–15 april för de 180 besökare som kommit till Högskolan i Dalarnas Mediehus.

– Det är en oschysst anklagelse att festivalen skulle vara elitistisk. Information om Existentiell filmfestival går ut till bland andra lärare och mediepedagoger i Dalarna och hela idén är att inbjuda till samtal, att visa att alla har lika rätt att tänka och tycka kring sin personliga upplevelse.

En viktig demokratisk princip, menar Tomas Axelson, eftersom alla får chansen att göra sin röst hörd, alla får delta.

En förhoppning Tomas Axelson har är att människor ska få en fördjupad upplevelse av film.

– Filmen har fått en allt större roll i samhället, den hjälper oss att tänka kring till exempel frågor om värderingar och moral.

Det lilla formatet är bra, tycker han. Alla vistas under samma tak, äter lunch i samma sal och fikar tillsammans och det blir många chanser till fortsatta spontana samtal. Men ska han vara lite självkritisk så kan han hålla med om att det behövs fler yngre reflektörer, unga vuxna som ju många av filmerna handlar om.

Att klaga på kostnaden tycker han inte heller är rättvist. Luncher, middag och fika ingår till ett subventionerat pris tack vare Högskolan i Dalarna, Studieförbundet Bilda, Sigtunastiftelsen, Film i Dalarna och Filmcentrum, som alla är samarbetspartners.

– Jag har aldrig hört någon klaga på inträdet till Peace & Love-festivalen.

Det är mycket högre i jämförelse med Existentiell filmfestival.

I det stora hela är han nöjd med årets filmfestival. Kanske blev det första samtalet efter filmerna *En profet* av Jaques Audiard och *White Material* av Claire Denis lite svårt för deltagarna att delta i. Specifika kunskaper om Frankrikes och Europas roll i förhållande till arabvärlden och om det koloniala arvet krävdes. Det samtalet inledde Mattias Gardell, professor i religionshistoria, journalisten Alice Petrén och filmkritikern Fredrik Sahlin.

– Festivalen är exklusiv och demokratisk på samma gång. Vi vill att samlingspanelen ska våga röra sig mellan det professionella och det personliga. Att de ska samtala så att de inbjuder besökarna till samtal. Och så blev det till exempel i samtalet om *Det vita bandet* och *Winter's Bone*.

Avslutningsvis knöt författaren och kritikern Johanna Koljonen ihop de fyra filmerna *En profet*, *Winter's Bone*, *Fish Tank* och *Kick Ass* och gjorde en strålande analys enligt Tomas Axelson. Hon utgick ifrån frågan: "Vad är det för värld unga människor växer upp i?"

– Utmaningen nu är kanske i första hand att bredda festivalen mot yngre, säger Tomas Axelson. Och det är inget som hindrar att låta den växa, vi kan sätta upp filmer på Folkets hus också. ■

Gör det tillsammans

Rockmusik som intresse måste värderas högre. Det handlar om att göra bra arrangemang, skapa kontaktnät och göra det enklare för band att få spela, för att musiken är viktig i sig!

► Jag skriver detta samtidigt som jag gör mig redo för avfärd för turné med mitt band Epidemics. Jag har levt det här livet rätt länge nu; sen en första stapplande turné 2005 med en bränd CDr i bagaget.

Vi rör oss inom punkens scen och sociala sfär. Detta att som band själva boka och genomföra turnéer är en främmande värld för många, men i punk- och hardcorescenen är det ett invariant arbetssätt. DIY – Do It Yourself, är en slogan för en hel livsstil, som handlar om att producera själv i stället för att konsumera och inte vänta på ett godkännande från människor högre upp i hierarkin. För några år sedan myntades begreppet DIT – Do It Toghether. Jag välkomnar omformuleringen. DIY i all ära, men jag är inte ensam om att ha kört huvudet i väggen av att göra allt själv.

En förändring vore bra, för DIY innebär ofta svårigheter. Många band trängs om förhållandevis få speltillfällen, och arrangörer blir ständigt utbrända eller less och går under jorden.

Om man är ett band som hakar på DIY säger ingenting alls om att ni kommer att få era skivor på posten från ert oregistrerade ”skivbolag”. Ni tvingas förlita er på att arrangörer hundratals mil bort gör sitt jobb och betalar utlovad gage. Allt för att ”de gillar musik och tycker att det är kul”.

För ett DIY-band innebär livsstilen att de får träffa både de värsta rötägen och de mest underbara människorna de någonsin stött på. De senare är alla

de seriösa, medkännande människor, som gör allt för de band de bokat till sin stad, trots att de inte får ett öre i belöning. Det är de små skivbolagen som tar uppgiften på allvar då de ger ut en skiva. Dessa är jag evigt tacksam.

Rockmusik som intresse måste värderas högre. Det handlar om att göra bra arrangemang, skapa kontaktnät och göra det enklare för band att få spela, för att musiken är viktig i sig! Här kommer studieförbunden in i bilden. Vi har möjlighet att göra skillnad!

Som producent för *Swedish Breed*, Bildas liveverksamhet, ska jag försöka göra det lättare och roligare för band att spela live. Jag tar med mig min bakgrund inom DIY-rörelsen, för när DIY funkar optimalt så blir det automatiskt DIT – do it together.

Tänk er hur ni kommer med ert band till en stad i Tyskland, möts av underbara människor som lockat massor av publik till kvällens spelning, och som därtill ger er ljuvligt käk och sköna sängar. Sådant engagemang känns i hjärtat för alla. När ni får veta att de här människorna också själva litar på band lovar ni dem att göra detsamma för dem när de vill spela i er hemstad.

Det är deltagarkultur för mig.

Emma Swanström

Emma är punkare i Umeåbandet *Epidemics*, som sagt, och nyanställd projektledare för Bildas liveprojekt *Swedish Breed*. Hennes turné kan man läsa om på www.bilda.nu/bildabloggen.

Foto: Tobias Johansson

Är det fler som t

Dela tankar med andra – och samtal – på Bilda o

Vem är du i spegeln?

Kastar rutinmässigt en blick i spegeln. En morgonspegling. En avstämning av fasaden. Det får duga. Jag duger. Är ju trots allt bara mig själv. Jag tänjer ut muskelfibrerna i kroppen och sparkar loss, livsandarna vaknar till liv. Redo att möta dagen. I morgonstundens timma funderar jag vidare på vad jag bär med mig i rygsäcken och vad jag kan tillföra med min närvaro. Retorikern och filosofen Seneca (4 f Kr –65) delade in människor i två grupper; en som går före och uträttar något och en som kommer efter och kritiserar hans arbete därför att det inte blev utfört på annat sätt. Sedermera gick det inget vidare för Seneca eftersom han av Nero fick befallningen – efter en sammansvärjning – att begå självmord.

Vad får dig att gå igång? Är allt och ingenting viktigt eller väljer du dina strider? När allt kommer omkring; lyssnar vi på varann? Egentligen. Eller är det bara återkopplingar med koppeltvång? Vad är väsentligt? Förresten, till vilken Senecagrupp hör du?

Tommy Söderlund

Vilken är min verkliga ålder?

Häromdagen såg jag en löpsedel: Räkna ut din verkliga ålder. Tänk om man skulle försöka? När jag fick glasögon sa optikern att mina ögon var 10 år äldre än jag; de problemen brukar man inte få förrän i 40-årsåldern. Det är 10 år sen, vilket betyder att ögonen är närmare 50. Jag har åderbräck på vaden. Är det inte gubbvarning på det? Första gråa håren kom vid 19. Dåliga ordvitsar, gubb-skämt, har jag alltid slängt omkring mig. Jag har ischiasvärk ibland... Ja, du hör själv hur det låter.

Men när jag hänger på mig en gitarr och sjunger egna och andras låtar är jag ändå bara 21. All den musik som sysselsatt min tanke och mina fingrar kan få det att pirra i kroppen som om jag vore fem år och nyss hade hittat på min första egna melodi.

Å andra sidan vore det ganska skönt att vara pensionär och spela boule på tisdagar och äta frukost med min elgitarr...

Per Alexanderson

Livet flyttar snart in i din mobil

Jag kan få ett simkort under huden, och vara uppkopplad dygnet runt. Fler och fler prylar innehåller simkort, vilket gör att jag kan styra dem med min mobil. Snart samkör mobilen din hjärtfrekvens med din sjukjournal, och känner av när blommorna behöver vattnas. Det som var science fiction när jag växte upp förverkligas framför mina ögon.

”Den nya intelligenta mobilen kan mäta, lukta, prata, minnas, registrera, lagra, övervaka, sortera, kontrollera, underhålla, räkna, påminna, släcka, tända och vattna.”, skriver Monica Gunne på Aftonbladets hemsida (11-04-08). Hon avslutar sin krönika med frågan ”Men är det ditt liv?” Förenklar det livet, funderar jag vidare. Eller ökar det livshastigheten och kraven?

Hur tänker du? Intresserad av att fundera mer om vad det innebär att vara uppkopplad på internet, att vara ”människa på nätet”? Hör av dig till Bilda!

Maria Rödbolm

När man inte har någon framtid

För tio år sedan fick jag möjligheten att fråga personalen på en fritidsgård i West Ham, England, om hur de tror framtiden för ungdomarna ser ut och de svarade skrattande:

– Framtiden finns inte. Ungdomarna tänker inte längre än till nästa natt och fest. Och det är inte så konstigt om generationer i familjen inte har haft jobb. Varför ska man då upp tidigare på dagen för att söka sig till en verksamhet eller söka sig ett jobb? Vår uppgift är att ta vara på den lilla kraft som trots allt finns inombords hos ungdomarna och försöka förvalta den väl!

Det stora engagemanget bland personalen gjorde ett starkt intryck på mig.

En snickare i projektet Peace House hade ett gäng killar som gick lärling hos honom:

– I skolan hatade de matematik och fick inte den uppmärksamhet de behövde. Här får de uppmärksamhet och kan utan svårigheter sätta in ett nytt fönster i väggen och räkna ut hur mycket material som behövs. Det tyder på att skolan har missat något i sin pedagogik.

Jag tänkte då att om 10–15 år har vi samma problematik i Sverige som man hade i England. Och mycket riktigt...

Dan Ahnberg

änker som jag?

online.

© MALIN SUNDELL

Navarra från Göteborg spelar på Sjöviks kör- och folkmusikfestival.

Internationell körfestival vid Dalälven

► *Skoff* – Sjöviks kör- och folkmusikfestival – heter en ny nationell festival som riktar sig till alla åldrar. Efter förra årets pilotprojekt utökas festivalen med två dagar. 10–14 augusti fylls av konserter och workshops med afrikansk, svensk och portugisisk folkmusik vid Dalälven i Sjövik.

– Här kommer det vara mycket deltagarkultur. Många tar med egna instrument för tanken är att festivalen inte bara ska rikta sig till folkmusiker och körer utan man ska kunna komma ensam eller tillsammans med hela familjen och ge sig in i olika workshops, säger Karin Eklundh, projektledare för körverksamheten på Bilda.

Karin Eklundh ska göra ett antal körworkshops och bilda en festivalkör som kommer att fungera som ett kitt mellan olika workshops.

– Det blir lite busksång och spontansång så att de som går förbi kan stämma in i sången.

En artistkör med elever från musiklinjen på Sjöviks folkhögskola har också satts ihop. Den kommer att framträda med olika grupper, bland annat med den internationellt kända svenska gruppen Väsen, med tre spelmän på nyckelharpa, viola och gitarr. Men också med Stockholm Lisboa project, fyra musiker från Portugal och Sverige som blandar fadosånger och polska. Och slutligen med sångaren och körledaren Mikael Eriksson (Zifa) som bott i Zaire i femton år. Han kombinerar gärna körsång och dans i sina workshops.

– Människorna som driver festivalen är väldigt entusiastiska och det är så inspirerande att vara med i det här arbetet. Jag är också glad att Bilda är med i det här projektet som har så hög kvalitet, säger Karin Eklundh. ■

Tao? Ett sätt att få livspusslet att gå ihop?

► Har du svårt att få livspusslet att gå ihop? Kanske kan en kurs i Tao vara svaret? Söndagen 28 augusti ger Birgitta Tryberg en workshop på Överås i Göteborg med förslag på praktisk tillämpning av Tao i vardagens olika situationer men också relationer till partner, familj och kolleger.

– Det finns en efterfrågan och vi tycker att det ligger i tiden. Fler och fler söker tomhet, tystnad och tid. Vi vänder oss till alla men kanske främst till stressade yrkesmänniskor, sökare och sjukskrivna, säger Yvonne Johansson på Bilda.

Tao beskrivs som en mild och insiktsfull livsfilosofi som ger ökad livskvalitet åt många. Den har inget med religion att göra, har inget regelverk och inga ledare.

– Det handlar bland annat om att våra tankar påverkar vårt sätt att leva. Att kvaliteten på vårt liv beror på kvaliteten på våra tankar. Söker du en glad och livsbejakande filosofi har du den här. ■

Sången om Taråberg

► För tredje året sätter Skogsnäs Kulturhusförening upp föreställningen *Sången om Taråberg* i samarbete med Bilda. Det är en musikalisk teaterföreställning i friluftsmiljö som innehåller en unik blandform av musik, sång, dans, akrobatik, dockspel, djur, maskiner, 50 personer i ensemblen, presenterade av skogens stiligaste piccolos. Den berättar en sannsaga om flera generationers liv i skogen som slutar i skogsbolagens ficka, men fortsätter årtionden senare med de nya nybyggarna som kämpar för sin rätt att leva fritt och att ”odlad jord ska förbli odlad”.

Föreställningen spelas på ett av Sveriges äldsta gröna-vågen-kollektiv, Skogsnäs, som startade 1973. Idag bor det 35 bofasta familjer på Skogsnäs och på sommaren kommer alla ”hemvändare” och ökar på befolkningen flera gånger om.

Mer information om biljetter, upplevelser, mat och boende uppdateras kontinuerligt på www.taraberg.com. ■

Guldkornen laddar för föreställning!

Guldkornens sjunde uppsättning: *Bevare oss väl*

► Sedan 1999 har Teatergruppen Guldkornen repeterat och uppfört inte mindre än sju uppsättningar. Inom Söderhamns Dagliga Verksamheter finns många Guldkorn och många av dem har fått utvecklas genom teater och sång. En gång i veckan träffas gruppen tillsammans med handledarna Karin Gustavsson och Anita Eriksson i Bildahuset i Söderhamn.

I mars spelades deras senaste föreställning *Bevare oss väl* för utsålda hus på Söderhamns Teater. Karaktärer och manus har jobbat fram utifrån deltagarnas egna förutsättningar.

I den här uppsättningen gör de en djupdykning i andra världskrigets tuffa förhållanden för minoriteter runt om i Europa men balanserar det med en rad örhängen av populära slaggers från samma tid. Föreställningen börjar i koncentrationslägrets Tyskland där människor avrättas för sina olikheter. Men innan föreställningen är slut har skådespelarna övertygat publiken om att det är tack vare olikheterna som humorn får plats i ett kallt beredskapstält långt upp i norra Sverige, och en vattning ärtsoppa kan hålla även den mest tvärmulna Lotta på gott humör.

Skådespelarna själva njuter av att stå på scen.

– Det är roligt att få göra något annat än att sitta framför en dator, säger Kobbe.

– Och att få bjuda på sig själv, vara den man är och bli uppskattad för det, fyller Christoffer i. ■

Folkmusikfest på Gammlia i Umeå

► Sista helgen i augusti ordnas Folkmusikfesten på Gammlia i Umeå. Helgen rymmer artister, skön stämning och utställningar/marknadsförsäljning. Monica Söderberg och Mats Öberg framträder med ett Olle Adolphson-projekt, Mullin Mallin och Kongero framträder också.

Läs mer om arrangemanget på www.umea-folkmusik.se. ■

Kurser i Haverö under sommaren

► På Haverö i Ånge kommun arrangeras fyra kurser i sommar. Spelpipa, skrivarkurs, fotokick och folkmusik- och danskurs. Atmosfären på kursgården Mon i västra Medelpad är gammal och genuin med tidstypiska detaljer. Den äldsta byggnaden på gården är byggd 1871.

Gården ligger utmed Ljungan så möjligheten att gå ner till stranden för ett dopp eller att testa fiskelyckan finns.

Läs mer om kurserna på Bildas hemsida där du även anmäler dig. ■

Kulturfestival i Göteborg

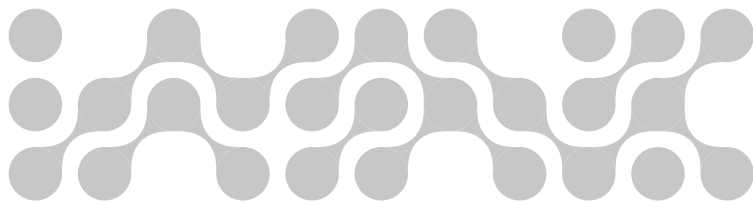
► Bildas kulturfestival Överåsfestivalen hade smygpremiär förra året. Den slog så väl ut att det nu blir en uppföljning. 10 september slås portarna upp till den vackra parken och till det vita lilla palatset Överås. Här ska skapas en mötesplats och det ska bubbla av kreativitet och skaparkraft.

– Förra gången var vi lite trevande och osäkra på om allt vi ville erbjuda skulle rymmas under en dag. Den här gången känns allt bara väldigt roligt, vi vet hur vi vill ha det. Mycket blir som förra året men vi kommer trycka ytterligare på att det är en mötesplats för deltagarkultur. Med den här festivalen hoppas vi föra ihop människor som annars inte skulle träffas, säger Malena Thorsén Swärd på Bilda.

Festivalen startar med ett stort barnkalas på förmiddagen. Då är det barn mellan tre och tolv år som står i fokus. Bland annat blir det rockshow och dansuppvisning på scenen. Dagen fortsätter med olika workshops som rockskola för unga vuxna 15 år och uppåt, teater, alla får sjunga-kör, stickcafé, skrivarkonst, dans och måleri.

Framåt kvällen intas Överåsfestivalens scener av olika musik- och dansgrupper.

– Förhoppningen är att även andra band, inte bara Bildaband ska hitta hit. Tanken är att de som deltar i festivalen också är publik så att möten kan skapas mellan olika band. Vi tror på att människor vill skapa själva och inte bli så mycket underhållna, säger Malena Thorsén Swärd som lovar att Överås kommer sjuda av liv framåt midnatt. ■

Idrottsläger i Uppsala i sommar

► *Touchdown* är ett idrottsläger med kristen prägel som anordnas av KRIK, Kristen idrottskontakt. För första gången äger det rum i Fyrishov i Uppsala. 6–10 juli finns det drygt tjugo aktiviteter på schemat och dessutom bjuds goda bad- och lekmöjligheter.

– Det här ska vara ett sommarläger som det är kul att ta med sina kompisar till. Bland aktiviteterna finns innebandy, paintball, street dance och gatuakrobatiken Le parkour. Vi räknar med bortåt 200 deltagare, säger Peter Svensson som är verksamhetsansvarig.

Under fem år hölls lägret i Örnsköldsvik på Salts (ungdomsorganisation inom Svenska kyrkan) Tejpläger men växte sig så stort att man började fundera på alternativa lösningar.

– Vi längtade efter ett eget läger och förstod att det måste ligga centralt och lättillgängligt för alla i Sverige. Därför fick det bli Uppsala som ligger nära Arlanda.

Lägret vänder sig till ungdomar mellan 15 och 20 år som får möjlighet att testa aktiviteter som de annars inte skulle. Instruktörer finns till samtliga aktiviteter.

– Det är som ett smörgåsbord, det är bara att plocka någon av aktiviteterna. Men man får bara välja en så det gäller att välja rätt, säger Peter Svensson som glatt noterar att cirka 40 procent av deltagarna utgörs av tjejer.

Läs mer på www.krik.se. ■

Hälsinge Låtverkstad också vinnare i Körslaget

► Hälsinge Låtverkstad fick ta emot 500.000 kr efter finalen i TV4:s Körslaget. Järvsökören Team Andreas vann finalen och hade tidigare lovat prissumman till Hälsinge Låtverkstad. Beslutet motiverades av att verksamheten är unik inom barn- och ungdomsverksamhet.

– Vi blev väldigt förvånade och vågade inte tro på det här. Stämningen på Järvsö Folkets hus, där man visade Körslaget på storbildsskärm, var fantastisk. Små barn, stora barn, ungdomar och vuxna om vartannat bara skrek fram hejklacksremсор. Den energin som fanns där skulle man vilja kanalisera och plocka fram vid behov, säger Eiwor Kjellberg, musikalisk ledare.

Hon är initiativtagare till Hälsinge Låtverkstad som hon arbetat med i nio år, med musik, sång och dans. I år deltar 30 ungdomar i åldrarna 13–18 år, totalt har ca 300 elever varit med i Hälsinge Låtverkstad.

– Hälsinge Låtverkstad drivs av Bilda, som arbetat med folkmusiken i Hälsingland ända sedan 2002. Prissumman på 500.000 kr kommer gå till ny folkmusikverksamhet för barn och ungdomar, och de kommer göra det lättare för oss att bli synliga. ■

Skrapar på ytan till något man inte trodde var möjligt

► Jag var på kulturspaning för några månader sedan. *Framtiden är nu* – en konferens, men också en antologi om Kultursverige 2040. Från början var jag klar över att det var begreppet deltagarkultur jag i första hand ville spana efter. Deltagarkultur är något att utforska. För inget är självklart och enkelt. Det räcker inte att bara göra åtskillnad mellan deltagarkultur och åskådarkultur utan att utforska vad det kan innebära.

Smaka på ordet deltagarkultur! Jag tycker det är både färgstarkt och blekt. Färgstarkt för att det bor en radikalitet i begreppet och blekt om vi inte smakar det radikala.

Jag tänker på vad före skol- och kulturministern Bengt Göransson skriver i sin bok *Tankar om politik*. Han är djupt upprörd och oroad av att vi medborgare görs till kunder. Medborgaren har ansvar och är delaktig, kunden är köpare av en vara. Det uppstår en osocial människosyn som kan förvränga både medmänsklighet, delaktighet och demokrati. Kulturen är inte ett särintresse, utan en bas för samhälle och medborgare.

Idén om att konsten och kulturen kan – och bör – skapas av alla har en lång tradition. Men allt ställs i ett nytt ljus i ett globaliserat nätverkssamhälle med digitaliseringens möjligheter och deltagarkraften i sociala medier. Nätverkssamhället är med andra ord diktaturens mardröm – vilket vi kan se idag i till exempel Libyen och Egypten.

Twittrandet förflyttar gränser för vad vi trodde var möjligt.

Också amatörculturen har med hjälp av digitaliseringen tagit sig ur byråldan och utvecklats till en alltmer dominerande del av den offentliga kulturen. Potentialen i det som växer nerifrån, i det spontana och oplanerade, kom-

municeras snabbt och kan lika snabbt få ett stort inflytande. Makten som ligger i de välplanerade strukturerna kan snabbt bli både ifrågasatt och verkningslös.

Mycket i spaningen mot Kultursverige 2040 talar om det globala och lokala och om mellanrummen. Lite förenklat kan man säga att kulturen blir mer global medan möten och upplevelser blir lokala. Digitaliseringen gör alla till deltagare med mängder av möjligheter. Men mitt i detta blir det på nytt något unikt och oersättligt att vara på plats i nuet. Att vara i händelsen som inte är en kopia.

Behovet av det som är mellan betonas. Det kan vara både mellanrummen men också det mellanstora. Så här skriver Owe Ronström, professor i etnologi och verksam som musiker i bland annat Orientexpressen: ”Bredd i topp och botten, men i utrymmet däremellan blir det allt tunnare. Inte minst gäller det de mellanstora arenorna för musik, därför att de är en sådan väsentlig del av det som kallas den tredje platsen, alla de utrymmen mellan hemmet och arbetet som är så betydelsefulla för upprätthållandet av idéerna om ett jämlikt medborgarskap och en lokal demokratisk offentlighet.”

Han exemplifierar med de gamla folkrörelselokalerna, lokaler i mellanrummet mellan hemmet och det helt offentliga. Det ger råg i ryggen för folkbildningens infrastruktur med både fysiska rum och träffsäkra lokaliseringsringar.

Den tredje platsen i mellanutrymmet för självständig och gemensam kreativitet i en expanderande kulturell matris.

Mitt utforskande fortsätter – jag har bara börjat skrapa på ytan! ■

Digitaliseringen gör alla till deltagare med mängder av möjligheter. Men mitt i detta blir det på nytt något unikt och oersättligt att vara på plats i nuet. Att vara i händelsen som inte är en kopia.

Kerstin Enlund,
Bildas förbundsrektor

**Intensivkurs i
konflikthantering
i Göteborg?**

**Gå en
pilgrimsvandring
i Mellanöstern?**

**Hantverksvecka
i Lappland?**

**Familjeverkstan
på arabiska
i Söderhamn?**

**På www.bilda.nu
samlar vi aktuella
erbjudanden om
studiecirklar,
arrangemang och
ledarutbildningar.**

www.bilda.nu